

РЕШЕНИЕ

№ 116

гр. София, 26.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 7-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Камелия Първанова

Членове: Мария Яначкова
Надежда Махмудиева

при участието на секретаря Красимира Г. Георгиева
като разгледа докладваното от Надежда Махмудиева Въззивно гражданско дело № 20221000502195 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК, образувано по Въззивна жалба вх.№ 261614/08.06.2022 г., подадена от М. М. С., срещу Решение №260025/17.05.2022 г. по гр.д.№120/2020 г. на СОС, с което са отхвърлени предявените от М. М. С. искове по чл.2в от ЗОДОВ, за осъждане на Прокуратурата на Република България, Софийски районен съд и Софийски градски съд да му заплатят обезщетение за неимуществени вреди в общ размер от 200 000 лв., претърпени от образуването на ЧНД №13929/2013 г. на СРС и обявяването му за общодържавно издирване по това дело. Релевиран са оплаквания за нищожност, недопустимост, и неправилност на решението, поради неговата незаконосъобразност, противоречие с морала и етичните правила, като жалбоподателят го възприема като подигравателно и унизително за него. Сочи се допуснато от съда процесуално нарушение, като не е било уважено направеното от ищеца доказателствено искане за назначаване на нова съдебно-психиатрична експертиза по въпроса "Дали ищеца страда от налудно разстройство или не", който той счита за изключително важен за правилното решаване на делото. От доказателствата по делото се установява, че ЧНД №13929/2015 г. на СРС е продължило около 2 години и е завършило с отхвърляне на искането на ПРБ за налагането на принудителни медицински мерки по отношение на ищеца, поради което неадекватна е преценката на съда, че воденото срещу ищеца производство не му е причинило никакъв стрес. Изводът на СОС, че ищецът е бил обявен за издирване с мярка "установяване на адрес", не кореспондира на събраните доказателства, че наложената на ищеца мярка е била "принудително завеждане в психиатрия "Никола Шипковенски" - София" за изготвяне на стационарна експертиза, което е принудило ищеца да се крие в продължение на 1 година, 2 месеца и 14 дни. Невярно е приетото от СОС, че ищецът е свален от издирване още на 11.01.2017 г., като от доказателствата по делото е видно, че

издирването му е продължило до приключването на ЧНД №13929/2015 г. на СРС. Необосновано СОС е приел, че ищецът сам бил причинил на себе си уврежданията, като се е укривал от настаняване в психиатричното заведение "Шипковенски", като от доказателствата по делото се установява, че при първото настаняване на ищеца в същото лечебно заведение е бил предозиран приложения спрямо него лекарствен препарат "диазепам" и други наркотични вещества, което е предизвикало загуба на съзнание за около 24 часа, застрашило живота му, и наложило хоспитализирането му по спешност в Болница "Пирогов". С протоколно определение от 17.08.2017 г. по ЧНД №13929/2015 г. ищецът е бил обявен за извършител на криминални престъпления, въпреки че никога не е бил обвиняван в такива, и не му е била дадена възможност да докаже невинността си. Настоява се изцяло да бъде отменено решението на първостепенния съд, и вместо него да се постанови друго, с което да се уважат изцяло предявените искове, заедно със законната лихва от края на увреждането до окончателното изплащане на сумата.

Въззивната жалба е депозирана в срока по чл.259, ал.1 от ГПК, от процесуално легитимирана страна с правен интерес, жалбоподателят е бил освободен на осн. чл.83, ал.2 от ГПК от задължението за внасяне на държавни такси за производството, въззивната жалба отговаря на изискванията на чл.260 и чл.261 от ГПК, поради което е процесуално допустима и подлежи на разглеждане.

Преписи от въззивната жалба са връчени на насрещните страни.

В срока по чл.263, ал.1 от ГПК е постъпил Отговор на въззивна жалба вх. №261732/21.06.2022 г., подаден от Софийски градски съд, чрез Председателя на СГС - А. Т., чрез пълномощника му С. Р. - съдебен помощник в СГС. Поддържа се становище за неоснователност на въззивната жалба - мотивите на съда не противоречат на цитираната от жалбоподателя практика на ЕСПЧОС по делото на К. срещу Италия, както и на практиката на ВКС, тъй като СОС е приел за установено, че ищецът е търпял леки до умерени нива на стрес, които не могат да се приравнят на нечовешко и унижително отношение или на изтезание по смисъла на чл.3 от ЕКЗПЧОС, тъй като според практиката на ЕСПЧОС малтретирането "трябва да включва минимална степен на тежест", която следва да се определи спрямо всички обстоятелства по случая. От представените доказателства се установява, че процесното наказателно производство е било по чл.89 от НК и е разглеждано по реда на чл.427 и сл. от НПК, като са съобразени напълно стандартите на ЕСПЧ, процесуалните действия са били законосъобразни и обосновани. Липсват категорични доказателства по делото за действително отрицателно въздействие върху ищеца, пряко причинено от образуването и приключило спрямо него производство по чл.427 от НПК. Не са допуснати поддържаните във въззивната жалба процесуални нарушения във връзка със събирането на доказателствени средства, правилно е кредитирано заключението на приетата по делото СПЕ, правилно не е допусната поисканата от ищеца СПЕ, тъй като задачата да установи дали към момента на делото ищецът страда от налудно разстройство е несъотносима към предмета на делото, който касае минал период - от образуването до приключването на процесните ЧНД. Не са необосновани изводите на съда за самопричиняването на вредите от самия ишец, тъй като той сам признава, че се е укривал, като подбудите му за това са ирелевантни. Ищецът не е бил обявяван за "извършител на криминални престъпления", и такъв извод не може да бъде направен при прочит на цитираното от него определение от 17.08.2017 г. Ищецът не е бил съден повторно за едно и също нещо, като ЧНД №13929/2015 г. на СРС е било законосъобразно образувано. Настоява се въззивната жалба да се остави без уважение,

като се потвърди обжалваното решение. Прилага се списък по чл.80 от ГПК за разноси за въззивната инстанция.

В срока по чл.263, ал.1 от ГПК е постъпил и Отговор на въззивна жалба вх. №261795/28.06.2022 г., подаден от Прокуратурата на Република България, чрез юрк. Ц. М.. Заявява се становище за неоснователност на въззивната жалба, и се настоява същата да се остави без уважение. Производството по ЧНД №13929/2015 г. по описа на СРС е образувано законосъобразно, като не са нарушени правата на ищеца по чл.3 от ЕКЗПЧОС и чл.4 от ХОПЕС. Съгласно приетото по делото заключение на СПЕ, поради липса на достоверни свидетелски показания и медицинска документация не може да се установи степента на стреса, претърпян от ищеца. В хипотезата на чл.427 и сл. от НПК, с оглед естеството на производството, не може да се очакват вреди, съизмерими с тези от неоснователно повдигнато обвинение - целта на процедурата е осигуряването на адекватно медицинско третиране на евентуален нарушител, и установяване дали същият е в състояние да носи наказателна отговорност или да изтърпява наказание, поради което вредите не са съставомерни по чл.3 от ЕКЗПЧОС и чл.4 от ХОПЕС. Не са налице и твърдените нарушения на правото на ищеца на справедлив съдебен процес и правото му на свободно придвижване и правото на труд, съгласно чл.5 от ЕКЗПЧОС/чл.6 от ХОПЕС. С оглед законовото задължение на съда по чл.430, ал.1 от НПК, обявяването на ищеца за общодържавно издирване е било единствената възможност за спазването на закона и изготвянето на заключение по допуснатата експертиза, след като ищецът многократно е отказал да осъществи среща с вещите лица, и е възпрепятствал изготвянето на изискуемата от закона експертиза. Действията на съда са съобразени с действащото българско законодателство, като независимо от обявяването на общодържавното му издирване, в действителност не се е осъществило реално ограничаване на свободата му, като той не е бил открит и не е преведен в ЦПЗ"Никола Шипковенски". Настоява се за оставяне на въззивната жалба без уважение. Заявява се претенция за присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

В срока по чл.263, ал.1 от ГПК е постъпил и Отговор на въззивна жалба с вх. №28.09.2022 г., подаден от Софийски районен съд, чрез пълномощника Т. Д.. Поддържа се становище за неоснователност на въззивната жалба на ищеца. Съдът е посочил и обсъдил подробно предпоставките за основателност на иска по чл.2в от ЗОДОВ, и в съответствие със събраните по делото доказателства е обосновал извод за липса на всяка една от тях, поради което правилно и обосновано е отхвърлил исковите претенции на М. С.. Не е налице твърдяното от ищеца нарушение на общностното право. Личната преценка на въззивника и несъгласието му с производството по НЧД №13929/2015 г. на СРС, 96 състав, довели до избора му да не участва в процеса и да се укрива, не са в пряка връзка със законосъобразните действия на СРС, поради което не са налице основания съдът да носи отговорност за претърпените от ищеца вреди. Настоява се въззивната жалба да се остави без уважение, като неоснователна, и да се потвърди обжалваното решение, като правилно и законосъобразно. Заявява се претенция за присъждане на възнаграждение за процесуално представителство по реда на чл.78, ал.8 от ГПК.

В производството е прието за съвместно разглеждане по реда на чл.274 и сл. от ГПК и Въззивно оспорване (второ) вх. №262360/03.10.2022 г., подадено от М. М. С., с характер на въззивна частна жалба срещу постановеното по реда на чл.248 от ГПК Определение №260099//08.09.2022 г. по гр.д.№120/2020 г. на СОС - 5-ти състав. Същото е идентично по съдържание с постъпилия документ вх.№20425/03.10.2022 г. от регистратурата на САС, който е постъпил на електронната поща на САС във вид на

сканирано копие от физически документ, подписан с физически подпис, и незаверен с валиден КЕП. Релевирани са оплаквания за неправилност на постановеното определение, тъй като никой от ответниците не е бил представляван от юрисконсулт, нито е представил доказателства за заплатено юрисконсултско или адвокатско възнаграждение. Цитираната в определението съдебна практика частният жалбоподател счита за неотнормиса, тъй като е постановена преди 2019 г. и не е по спорове по ЗОДОВ. Наред с това, никой от ответниците не е поискал присъждане на юрисконсултско възнаграждение, поради което и такова не следва да им се присъжда. Настоява се за отмяна на обжалваното определение, и постановяване на ново, с което да бъде отменено осъждането на ищеца да заплати на ответниците разноски за юрисконсултско възнаграждение.

Въззивната частна жалба е депозирана в срока по чл.62, ал.3 от ГПК, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, от процесуално легитимирана страна с правен интерес. Същата отговаря на изискванията на чл.260 и чл.261 от ГПК, поради което е процесуално допустима и подлежи на разглеждане.

Преписи от частната жалба са връчени на насрещните страни. В срока по чл.276, ал.1 от ГПК е постъпил Отговор на частна жалба вх. №262479/20.10.2022 г., подаден от Софийски градски съд, чрез пълномощника С. Р.. Застъпва се становище за неоснователност на частната жалба. Невярно е твърдението в частната жалба за липса на направено искане за присъждане на юрисконсултско възнаграждение - такова искане е направено от СГС с отговора на исковата молба, с която е представен и списък по чл.80 от ГПК, като искането е поддържано от ответника и в хода на устните състезания. Съдът присъжда разноските за юрисконсулт по реда на НЗПП, като юридическите лица не представят доказателства за заплащането на юрисконсултско възнаграждение - то се определя от съда съобразно нормативно установените правила. Настоява се за оставяне на частната жалба без уважение и потвърждаване на обжалваното определение.

В срок е постъпил Отговор на частната жалба вх.№262559/01.11.2022 г., подаден от Софийски Районен съд, чрез ръководител сектор "Правно обслужване" Т. Д.. Поддържа се становище за неоснователност на частната жалба и се настоява за оставянето ѝ без уважение. При приложението на чл.10, ал.4 от ЗОДОВ във вр. чл.37, ал.1 от ЗПП, при осъществено процесуално представителство от служител с юридическо образование, правилно СОС е присъдил поисканите разноски в размер, съобразен с нормативната уредба. Заявява се искане за присъждане на възнаграждение за осъщественото процесуално представителство.

По въззивната жалба срещу Решение №260025/17.05.2022 г. по гр.д.№120/2020 г. на СОС:

При извършената служебна проверка на осн. чл. 269 от ГПК, съдът намира, че обжалваният съдебен акт е постановен от законен състав на родово компетентния съд, в изискуемата от закона форма, и е подписан, поради което е валиден.

Във връзка с релевираните възражения за недопустимост на производството по ЗОДОВ, поради липса на хипотеза по ЗОДОВ, и липса на пасивна процесуална легитимация на ответниците, съдът намира следното:

Производството е било образувано по искова молба от 14.02.2020 г., с която ищецът М. М. С. е предявил иск за солидарно осъждане на ответниците Прокуратура на Република България, Софийски Районен съд и Софийски градски съд да му заплатят обезщетение в размер на 200 000 лева, ведно със законната лихва върху тази сума за

периода от 26.06.2018 г. до окончателното плащане, за претърпените от него неимуществени вреди от водено срещу него в периода от 05.10.2015 г., до 26.06.2018 г. наказателно производство по ЧНД №13929/2015 г. на СРС, образувано след постановено по идентично искане влязло в сила съдебно решение по ВЧНД № 1030/2014 г. на ОС – Стара Загора, в нарушение на Закона за здравето, като съдът му отказал да приеме той да бъде защитаван в производството от своята майка в качеството на негов защитник, а му назначавал нежелани от него служебни защитници, в хода на производството три пъти бил задържан за по 24 часа от ГД“Охрана“ – на 09.12.2015 г., на 21.04.2016 г. и на 10.12.2016 г. В течение на производството по разпореждане на съда, на 02.06.2016 г. незаконосъобразно бил обявен за общодържавно издирване за принудително настаняване в психиатрично заведение ЦПЗ „Никола Шипковенски“ за период от 7 дни, за принудително извършване на стационарна съдебно-психиатрична експертиза. Нарездането за принудителното му настаняване в психиатрично заведение за период от 7 дни му причинило силен стрес и го принудило да се укрива в продължение на 1 година, 2 месеца и 14 дни, за периода от 02.06.2016 г. до 17.08.2017 г., когато делото приключило пред първостепенния съд с постановен отказ на внесеното от прокуратурата искане за настаняването на ищеца на принудително лечение. Производството по делото продължило до 26.06.2018 г., когато отказът на първостепенния съд бил потвърден от въззивния съд с окончателен съдебен акт, през който период ищецът бил подложен на непрекъснат стрес, била нарушена личната му свобода, сигурност и лична неприкосновеност, било накърнено правото му на свободно придвижване и правото му на труд, тъй като бил принуден да се укрива.

С Молба вх.№3253/27.05.2020 г. /на л.131 от делото на СОС/ ищецът уточнява, че предявената в настоящото производство претенция не включва дължимото му обезщетение за вредите от двете принудителни довеждания в две открити съдебни заседания по ЧНД №13929/2015 г. на СРС, както и дължимото му обезщетение за ареста му в 1-во РУП – Стара Загора и насилственото му отвеждане в ЦПЗ“Никола Шипковенски“, както и за действията на служителите на ЦПЗ“Никола Шипковенски“, които застрашили живота му, за които вреди ищецът е претендирал обезщетение в други две отделни съдебни искови производства. В настоящото производство претендира обезщетяване на вредите от незаконното образуване на ЧНД №13929/2015 г. на СРС, както и за вредите от незаконното му обявяване за общодържавно издирване, във връзка с което е бил принуден да се укрива. Уточнява, че претендира солидарно осъждане на ответниците. При условията на евентуалност – в случай, че съдът прецени отговорността на ответниците за разделна, то претендира от ответника ПРБ обезщетение 85 000 лв., от ответника СРС обезщетение 85 000 лв., и от ответника СГС обезщетение 30 000 лв.

От така изложените в обстоятелствената част на исковата молба факти и обстоятелства, съдът констатира, че ищецът претендира обезщетение за вреди, причинени от образуването и при провеждането на съдебно частно наказателно производство по ЧНД №13929/2015 г. на СРС - 96 наказателен състав и осъществената въззивна проверка по същото производство по ВЧНД№5536/2017 г. на СГС. Посоченото съдебно производство пред първостепенния съд е било образувано по Предложение на Районния прокурор на СГП по реда на чл.427, ал.1 от НПК за прилагане на принудителни медицински мерки по чл.89, б.“б“ от НК по отношение на ищеца.

Производството по прилагането на принудителни медицински мерки, засяга съществено личната сфера на психично болните лица за срока, през който по

отношение на тях се прилагат принудително медицински мерки. То води до ограничаване на правото им на лична свобода и неприкосновеност в случаите, когато лицето се настанява на стационарно принудително за лечение в психо-неврологично отделение, или в специализирана психиатрична болница, където свободното придвижване на лицето е ограничено до рамките на лечебното заведение, поради което стационарната форма на принудително лечение по естеството си представлява задържане по смисъла на чл. 30, ал. 2 от Конституцията.

Трайното разбиране в практиката на ЕСПЧ по чл. 5, § 1, буква „е“ КЗПЧОС, който предвижда забрана за лишаване от свобода, освен „законно лишаване от свобода... на душевноболни лица“, и то само в съответствие с процедури, предвидени в закона. Тази разпоредба въвежда стандарта за защита на правото на лична свобода на душевноболно лице (лице, страдащо от психично заболяване), доколкото всяка намеса в това право трябва да отговаря на критерии, гарантиращи допустимата намеса на държавата (вж. делото С. срещу България, № 36760/06, § 143 - 147, както и цитираните в него решения на ЕСПЧ). Подобна е позицията, изразена и в практиката на СЕС по чл. 6 ХОПЕС, който се отнася до правото на свобода и сигурност и гарантира права при задържане, съответстващи на тези по чл. 5 КЗПЧОС. Според СЕС посоченият чл. 6 следва в съответствие с чл. 52, ал. 3 ХОПЕС да се тълкува в същия смисъл и със същия обхват както чл. 5 от КЗПЧОС съгласно тълкуването му от ЕСПЧ (вж. дело С - 467/18, § 42 и сл.).

Следователно, с оглед твърденията в исковата молба за претърпени от ищеца вреди във връзка с така образуваното съдебно производство, е налице хипотеза, предвидена в чл.2, ал.1, т.1 от ЗОДОВ, при която може да бъде ангажирана отговорността на Държавата, за причинените на ищеца вреди от органите на прокуратурата и съда, и ищецът е активно процесуално легитимиран да претендира обезщетение от органите на прокуратурата и съда. В исковата молба ищецът е посочил като правно основание за предявените претенции разпоредбата на чл.2в от ЗОДОВ, която е възприета и в обжалваният съдебен акт. Съдът не е обвързан от правната квалификация на иска, която е посочена от ищеца, а следва да квалифицира предявените претенции на базата на изложените в исковата молба обстоятелства и искането към съда. Макар в исковата молба ищецът да е посочил като основания за отговорността на ответниците нарушения на негови права, защитени от общностното право /ХОПЕС/, от изложените фактически твърдения се установява, че ищецът е претендирал вреди от предприятието срещу него производство по прилагане на принудителни медицински мерки и приложената във връзка с това производство по отношение на него процесуална принуда, като форма на лишаване от свобода в нарушение на чл. 5, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, поради което с оглед релевираните фактически твърдения настоящият състав намира, че правилната правна квалификация на предявените искове е по чл.2, ал.1, т.1 от ЗОДОВ. Тъй като първостепенният съд се е произнесъл по релевираните от ищеца фактически основания и съобразно направеното искане, решението на първостепенния съд е допустимо, а приетата правна квалификация е въпрос по правилността му.

Съдът намира, че е налице пасивна процесуална легитимация на ответниците, поради следните съображения:

Съдът е посочен изрично в разпоредбата на чл.2, ал.1 ЗОДОВ като един от правозащитните органи, чрез които държавата отговаря за вреди. В постановеното Тълкувателно решение № 5/15.06.2015 г. по т.дело № 5/2013 г. на ОСГК на ВКС изрично е прието, че в тези два случая – за прилагане от съда на задължително

настаняване и лечение или принудителни медицински мерки, когато те бъдат отменени поради липса на законно основание, съдът като процесуален субституент е легитимиран да представлява държавата по искове за обезщетение за вреди. В този смисъл е и т.14 от ТР №3 от 22.04.2005 по тълк. дело №3/2004 г. на ОСГК на ВКС, постановено при действието на ЗОДВПГ /отм./, приложимо и при действието на ЗОДОВ.

С определение №581 от 29.06.2016г., постановено на осн. чл.288 от ГПК по гр.д. №326/2016 г. на ВКС – 3-то гр.отд., на основание чл.280, ал.1, т.3 ГПК касационното обжалване е допуснато по правния въпрос: „Отговаря ли съдът на основание чл.2, ал.1, т.1 ЗОДОВ за вреди, предхождащи постановяване на съдебен акт за прилагане на задължително настаняване и лечение, т.е. за вреди, настъпили вследствие образуването и воденето на дело за прилагане на такива мерки, преди тяхното постановяване и преди лицето да бъде настанено на задължително лечение“. С Решение №200/20.01.2017 г. по същото дело е даден положителен отговор на този въпрос, в смисъл, че съдът може да отговаря на основание чл.2, ал.1, т.1 ЗОДОВ за вреди, предхождащи постановяване на съдебен акт за прилагане на задължително настаняване и лечение, когато в конкретното производство за настаняване за задължително лечение по Закона за здравето, акта на съда за настаняване на лицето в медицински стационар за извършване на съдебно-психиатрична експертиза, не е основан на експертно заключение, че лицето страда от психично разстройство, което да оправдава задържането.

Процедурата по настаняване на психично болни лица за задължително лечение е напълно самостоятелна и независима от тази по чл.427 и сл. НПК /определение №51 от 09.04.2009г. по н.д.№210/2009г. на ВКС, НК, Пн.о./. Въпреки това, двете производства са насочени към постигането на едни и същи цели - от една страна да осигурят на лицето лечение с оглед здравословното му състояние, а от друга страна – да отнемат възможността му в това състояние да нарушава обществения ред или да извършва общественноопасни деяния. Различието между двете производства произтича от обстоятелството, че производството по Закона за здравето по настаняване на психично болни лица за задължително лечение се провежда с оглед съществуващ риск от самоувреждане на психично болното лице, или от извършване в това състояние на общественноопасно деяние, докато производството по чл.427 и сл. от НПК е за налагане на принудителни медицински мерки по отношение на лица, които вече са извършили общественноопасно деяние в състояние на невменяемост, или изпаднали в такова състояние преди произнасяне на присъдата, или по време на изтърпяване на наложеното наказание, както и когато престъплението е извършено от лице, което страна от алкохолизъм или друга наркомания. Сходството на целите на двете производства, както и сходството в уязвимото положение на лицето, по отношение на което се вземат принудителните мерки, обуславя необходимост и в двете производства от осигуряването на достатъчно процесуални гаранции за охраняването на правото на предложеното лице по чл.5, §1, б.“е“ от ЕКЗПЧОС, в това число необходимост от вземане на крайното решение от съд, в съответствие с установени в закона процедури, и след вземане на становище от нещо лице – лекар.

По изложените съображения съдът намира, че разрешението, дадено с Решение №200/20.01.2017 г. по гр.д.№326/2016 г. на ВКС – 3-то гр.отд. следва да намери съответно приложение и в производството по прилагане на принудителни медицински мерки, уредено в чл.427 и сл. от НПК. Налагането, изменяването или прекратяването на ПММ се извършва от съда, поради което той е органът, който носи отговорност за вредите, претърпени от гражданите, в резултат от незаконосъобразното налагане или

продължаване на ПММ. Незаконосъобразно наложената принудителна медицинска мярка е самостоятелно основание за ангажиране на отговорността на държавата тогава, когато същата е била отменена в резултат от осъществен инстанционен контрол, като незаконосъобразно наложена. В тези случаи единствено съдът е пасивно процесуално легитимиран ответник в производството по ЗОДОВ за обезщетяване на вредите от приложената ПММ. В хипотеза като настоящата, съдът следва да се приеме за пасивно легитимиран да отговаря и за вредите, настъпили за предложеното лице в хода на производството по прилагане на принудителни медицински мерки, когато с крайния съдебен акт предложението за прилагане на принудителни медицински мерки е отхвърлено, но в хода на съдебното производство по разглеждане на предложението се претендира да са накърнени правата на предложеното лице в резултат от незаконно определение на съда за задържане на душевноболно лице за извършване на съдебно-психиатрична експертиза. В производството по реда на чл.427 и сл. от ГПК определението на съда за извършване на стационарна съдебно-психиатрична експертиза не подлежи на самостоятелно обжалване /както това е предвидено в производството по Закона за здравето по настаняване на психично болни лица за задължително лечение по настаняване на психично болни лица за задължително лечение/, но с оглед резултата от производството /отхвърляне на предложението на прокурора за прилагане на ПММ/, същото не би могло да бъде подложено на въззивна проверка на това основание по искане на предложеното лице.

Наред с това, съдът намира, че предвид липсата на предпоставките за изключване на пасивната процесуална легитимация на Прокуратурата - налагане на принудителни медицински мерки от съда и отмяната им впоследствие в резултат от проведен инстанционен контрол, е налице и пасивна процесуална легитимация на ПРБ да отговаря за вредите от проведеното съдебно производство за прилагане на принудителни административни мерки. Това е така, тъй като производството се инициира по предложение на органите на ПРБ, и когато още в самото начало на производството не са били налице предпоставките за инициирането му /както се твърди в исковата молба/, същото е незаконно образувано, и органите на ПРБ са процесуално легитимирани да отговарят по претенцията за обезвреда.

По изложените съображения съдът намира, че с оглед твърденията в исковата молба за незаконно предложение за образуване на производство за прилагане на ПММ, и незаконно постановяване от съда на принудително настаняване на предложеното лице в психиатрично лечебно заведение за изготвяне на съдебно-психиатрична експертиза в стационарни условия, е налице пасивна процесуална легитимация и за тримата ответници.

По изложените съображения съдът намира, че обжалваното решение е постановено по допустими обективно съединени иски, предявени от и срещу процесуално легитимирани и правосубектни страни, поради което е допустим съдебен акт.

По правилността на обжалвания съдебен акт, съдът намира следното:

От гледна точка на националния правен ред правото на лична свобода и неприкосновеност е изрично прогласено в ал. 1 на чл. 30 от Конституцията. То не спада към категорията на абсолютните права. При наличие на условия и по ред, изрично определени със закон, то би могло да бъде ограничено, ако ограничаващата мярка е предназначена да защити други ценности и интереси от конституционен ранг, т.е. да съществуват основателни причини, поради които е оправдано от гледна точка на общественния интерес правото да бъде ограничено. Ограничението следва да е

пропорционално спрямо предвидената цел и да подлежи на ефективен съдебен контрол по надлежен ред, който отговаря на всички основни изисквания за справедлив съдебен процес.

Производството по прилагане на принудителни медицински мерки, предвидени в чл.89 от НК, се извършва по реда на чл.427 и сл. от НПК /в приложимата редакция на чл.427, ал.1 от НПК към датата на образуване на производството - 27.04.2015 г./, започва по предложение на Районния прокурор, което се разглежда от районния съд по местоживее на лицето. Преди на направи предложението, прокурорът назначава експертиза и възлага на разследващ орган да изясни поведението на лицето преди и след извършване на деянието и представлява ли това лице опасност за обществото /чл.427, ал.2 НПК/. След внасяне на предложението в съда, в закрито заседание съдията-докладчик преценява дали са всички условия за разглеждане на делото и насрочва открито съдебно заседание /чл.429 НПК/, за което се призовават чрез прокурора лицето, спрямо което се иска прилагането на принудителни медицински мерки, неговите родители, настойникът или попечителят му и пострадалият /чл.430, ал.1 НПК/. В откритото съдебно заседание *е задължително участието* на прокурор, както и *на защитник на лицето*, спрямо което се иска прилагането на принудителни медицински мерки /ал.2/. Присъствието на лицето, спрямо което се иска прилагане на принудителни медицински мерки, *не е задължително, когато неговото здравословно състояние е пречка за това* /ал.3/. *Във всички случаи съдът изслушва заключението на вещо лице-психиатър* /ал.4/. По предложението съдът се произнася еднолично с определение, което подлежи на обжалване по реда за въззивно обжалване на невлезлите в сила присъди /чл.431 НПК/. Съгласно чл.432 НПК, след изтичане на шестмесечен срок от настаняването на принудително лечение, съдът по местонахождение на лечебното заведение, в което лицето е било настанено, служебно се произнася за продължаване, замяна или прекратяване на принудителното лечение. Произнасянето на съда е в открито съдебно заседание, след изслушване на заключение на вещо лице-психиатър, и като вземе предвид мнението на лечебното заведение. Съдът може да се произнесе и преди изтичането на този срок, по предложение на прокурора.

Видно е, че предпоставките за инициране на производство за прилагане на принудителни медицински мерки по чл.89 от НПК се преценяват първоначално от районния прокурор /съгласно редакцията на чл.427, ал.1 от НПК към 2015 г./, който следва да назначи изготвянето на съдебно-психиатрична експертиза, както и да възложи на разследващ орган изясняването на поведението на лицето преди и след извършване на общественотоопасното деяние. На базата на изготвената експертиза и сведенията за поведението на лицето, първоначално прокурорът следва да извърши преценка дали лицето, в състоянието, в което се намира, представлява опасност за обществото. Ако тези предпоставки са налице, районният прокурор внася искане за прилагане на ПММ от съда. Преценка на предпоставките за провеждане на производство за прилагане на ПММ по чл.89 от НК се осъществява също и от съда, в закритото съдебно заседание. Следователно, единствено районният прокурор /когато основанията за ПММ възникнат по време на изтърпяване на наложено наказание лишаване от свобода или пробация – окръжният прокурор/ е легитимиран да иницира производство по прилагане на ПММ, но крайното решение се взема от съда.

За разлика от съдебното производство по раздел II „Задължително настаняване и лечение“ от Закона за здравето, производството по прилагане на принудителни медицински мерки по Раздел I на Глава 34 от НПК /чл.427-чл.432 НПК/ се осъществява

в хипотезата на вече реализирана опасност от извършване на общественноопасно деяние от душевноболното лице, изпаднало в състояние на невменяемост. Провеждането на съдебното производство по прилагане на ПММ предполага установеност в достатъчна степен както на извършеното общественноопасно деяние, така и на неговия извършител, а също и на установеност на душевна болест /или зависимост/ на извършителя, обуславящи състояние на невменяемост – т.е. неспособност на лицето да носи наказателна отговорност за действията си, обусловена от състоянието му.

Според настоящия съд, относно степента на установеност на извършеното деяние и на неговия извършител следва да бъде приложен стандарта, приложим за повдигане на обвинение на извършителя – т.е. визирият в чл.219, ал.1 от НПК. Това е така, тъй като именно на този етап, и преди привличането на лицето като обвиняем, прокурорът следва да извърши преценка дали извършителят е наказателно отговорно лице. Когато още на този етап са налице данни, обуславящи евентуална невменяемост на извършителя, прокурорът следва да назначи съответна психиатрична експертиза. В случай, че установи, че лицето е извършило деянието в състояние на невменяемост /чл.33, ал.1 от НК/, той не следва да привлича лицето в качеството на обвиняем, а следва да предприеме действия по инициране на производство по прилагането на ПММ /чл.219, ал.1 от НПК във вр. чл.24, ал.1, т.5 от НПК и чл.34 от НК във вр. чл.89 от НК/. Тъй като на този етап наказателното производство протича без участието на извършителя /той може да е участвал само в качеството на свидетел/, стандарта за установеност на извършеното деяние, необходим за постановяване на осъдителна присъда, и дори този за внасяне на обвинителен акт в съда, е неприложим. Ето защо, оплакванията за нарушение на презумпцията за невиновност на ищеца, чрез внасяне на предложение за прилагане на ПММ, съдържащо твърдения за извършени от него общественноопасни деяния, са неоснователни.

В конкретният случай от приложеното НЧД №13929/2015 г. на СРС се установява следното:

Производството е било образувано по Предложение от Районния прокурор на СРП от 27.04.2015 г. /в кориците на приложеното НЧД №1486/2015Г./, направено по ДП№ ЗМ№763/2013 г. по описа на 01 РУ – „Полиция“ гр.Стара Загора, пр.пр. №2573/2013 г. по описа на РП Стара Загора, образувано срещу неизвестен извършител за извършено престъпление по чл.216, ал.1 от НК. В хода на разследването било установено, че през лятото на 2013 г. М. М. С. е извършил множество посегателства върху недвижимия имот на съседа си Г. И., както и поредица от непристойни действия, грубо нарушаващи обществения ред и изразяващи явно неуважение към обществото, които от обективна страна осъществяват състава на престъплението хулиганство по чл.325 от НК. По делото е назначена Съдебно-психиатрична експертиза, според която М. М. С. страда от налудно разстройство, не е разбирал свойството и значението на деянието и не е могъл да ръководи постъпките си. С постановление на наблюдаващият прокурор от РП Стара Загора от 31.10.2013 г. делото е прекратено, и постановлението е влязло в сила.

На 26.11.2013 г. прокурор от РП – Стара Загора, по същото досъдебно производство - ДП№ ЗМ№763/2013 г. по описа на 01 РУ – „Полиция“ гр.Стара Загора, пр.пр. №2573/2013 г. по описа на РП Стара Загора, и във връзка със същите деяния на М. М. С., е внесъл в РС – Стара Загора **Предложение за прилагане на ПММ по отношение на М. М. С.**, по реда на чл.427-428 от НПК във вр. чл.89 от НК, където е образувано ЧНД №2539/2013 г. на РС – Стара Загора. С Определение №11 от 09.01.2014 г. съдът е наложил на М. М. С. принудителна медицинска мярка –

принудително лекуване в обикновено психоневрологично заведение – ЦПЗ – Стара Загора. При извършена въззивна проверка е постановено Решение №26/05.02.2014 г. по ВНЧД №1030/2014 г. на ОС-Стара Загора, с което е отменено Определение №11 от 09.01.2014 г. по ЧНД №2539/2013 г. на РС – Стара Загора, оставено е без разглеждане внесеното предложение за прилагане на медицински мерки по чл.89 от НК, и е прекратено производството по ВНЧД №1030/2014 г. на ОС- Стара Загора. В мотивната част на отменителното решение е прието, че в хода на първоинстанционното производство са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила от страна на РП и на решаващия съд. Също така е прието, че внесеното предложение е недопустимо, тъй като е внесено от некомпетентен орган – прокурор от състава на районна прокуратура – Стара Загора, а не от компетентния Районен прокурор, според действащата към онзи момент редакция на чл.427,ал.1 от ГПК. *Вредите от така образуваното производство за прилагане на ПММ не са предмет на разглеждане в настоящото производство, с оглед фактическите обстоятелства, посочени в исковата молба, по която е образувано настоящото производство. Това производство се обсъжда от съда във връзка с релевираните оплаквания за недопустимост на последващото производство по ЧНД №13929/2015 г. на СРС, образувано по направено последващо предложение от Районния прокурор на СРП, по същото ЗМ №763/2013 г. по описа на 01 РУ – „Полиция“ гр.Стара Загора, пр.пр. №2573/2013 г. по описа на РП Стара Загора.*

След връщането на преписката по компетентност на Районния прокурор на Стара Загора, поради самоотвод на същия, преписката е изпратена на Окръжния прокурор на Стара Загора, където е образувана пр.пр. №2091/2014 г. След установяване, че лицето е с местоживее в гр. София, с Постановление от 20.06.2014 г. същата е изпратена по компетентност на СРП, където е образувана пр.пр. №29656/2014 г. на СРП. По тази преписка, в съответствие с изискванията на чл.427, ал.2 от НПК, е извършена проверка, и **е изготвена нова комплексна психиатрична и психологическа експертиза, която на 10.12.2014 г. е депозираща заключение, че М. М. С. страда от персистиращо налудно разстройство**, което представлява същинско психично заболяване – психоза, и се приравнява към продължително разстройство на съзнанието в юридически смисъл. Експертизата е дала заключение, че за освидетелствания е налице необходимост от провеждане на принудително лечение, като предлагат прилагане на мярката по чл.89, б.„б“ от НК – като лечението се проведе в ДПБ гр. Раднево, за срок от 2 месеца.

Въз основа на извършената проверка и изготвената КППЕ, от Районния прокурор на СРП **е внесено ново Предложение от 27.04.2015 г.**, по което е било образувано първоначално НЧД №6339/2015 г. по описа на СРС. С разпореждане от същата дата производството е било прекратено, и изпратено на РС-Стара Загора по съображения, че „местоживеенето“ на лицето по смисъла на чл.428 от НПК е в гр. Стара Загора. При постъпване на делото в РС – Стара Загора същото е образувано като ЧНД №958/2015 г. С разпореждане от 18.05.2015 г. съдията-докладчик е констатирал, че „местоживеенето“ на лицето е гр. ***, и е повдигнал пред ВКС спор за подсъдност. С определение №59/27.05.2015 г. по ЧНД №819/2015 г. по описа на ВКС е определен като компетентен да разгледа делото СРС, на който съд е изпратено за разглеждане, и там е образувано като ЧНД №8628/2015 г. по описа на СРС. С протоколно определение от 04.06.2015 г. производството по делото отново е било прекратено, и отново изпратено по подсъдност на РС – Стара Загора, по съображения, че лицето е търсено, не е открито на адреса по регистрация, и според сведения от съсед и домоуправител,

лицето живее в гр. ***. При получаване на делото в РС – Стара Загора, същото е образувано като ЧНД №1486/2015 г., и с ново протоколно определение от 03.07.2015 г. отново е повдигнат отрицателен спор за подсъдност /след направен нов неуспешен опит за призоваване на предложения и неговите родители на адреса им в гр. ***/ , и делото е изпратено на ВКС. С Определение №94/10.08.2015 г. по ЧНД №1158/2015 г. делото е изпратено за разглеждане по компетентност на СРС, където е образувано като ЧНД №13929/2015 г. по описа на СРС, от което производство ищецът претендира да са му причинени процесните вреди.

С Разпореждане от **13.08.2015 г.**, постановено по ЧНД №13929/2015 г. на СРС, съдията-докладчик е приел, **че са налице предпоставките за насрочване и разглеждане на искането на СРП, и делото е насрочено за разглеждане в о.с.з. на 17.08.2015 г.**, за която дата е разпоредено призоваването на освидетелствания М. М. С. и родителите му, както и пострадалото лице. Разпоредено е и призоваването на вещите лица, изготвили КППЕ от 10.12.2014 г. по пр.пр.№29656/2014 г. на СРП – психиатър Л. К. и психолог Л. Б.. Предоставена е правна помощ на М. М. С., за процесуално представителство по делото, хипотезата на задължително участие на защитник в производството, на основание чл.23, ал.1, вр. чл.21, т.3 от ЗПП, вр. чл.430, ал.2 от НПК.

В насроченото **о.с.з. на 17.08.2015 г.** освидетелстваното лице М. М. С. не се е явил, тъй като не е бил редовно уведомен. Нередовно уведомени са били и родителите на лицето. В съдебното заседание се е явила адв. Р. М., определена от САК за служебен защитник, която е поискала да бъде заменена за следващото съдебно заседание с друг служебен защитник, поради предстоящо отсъствие от страната.

След осъществено щателно издирване на актуални телефони на предложения и родителите му, както и данни за месторабота, и опити за намирането им както на известните адреси в гр. ***, така и на адресите в гр. ***, за следващото **открито съдебно заседание на 03.09.2015 г.** освидетелстваният М. М. С. отново не е намерен на адреса си, но е бил *призован по телефона на 02.09.2015 г.*, като е заявил, че поради несвоевременното уведомяване, не може да се яви по делото. Осъществено е несвоеременно призоваване на родителите му, които не са се явили. Явили са се пострадалият и вещите лица. В съдебното заседание се е явила адвокат М. Д. – определена от САК за служебен защитник, която е била назначена с протоколно определение от същото съдебно заседание. Поради нередовното призоваване на освидетелствания и неговите родители, не е даден ход на делото и същото е **отложено за 30.09.2015 г.**

За това съдебно заседание родителите на освидетелствания са били редовно уведомени, но не са се явили. Призовката на майката М. С. С. е получена от нейния съпруг М. Ж. С., с отбелязване, че *М. С. е лежащо болна* /на л.116 от ЧНД№13929/2015 г./. Не е осъществено призоваване на освидетелствания М. М. С., тъй като същият не е намерен на известните адреси, не приел обаждания на известните телефони, и родителите му са отказали да приемат призовката за него, като са заявили, че същият е на почивка, и не знаят кога ще се върне. Не е даден ход на делото, като съдът е приел, че няма данни за влошено здравословно състояние на освидетелствания, което да е процесуална пречка за личното му явяване по смисъла на чл.430, ал.3 от НК, поради което **делото е отложено за 05.11.2015 г.**, като е разпоредено ново призоваване на освидетелствания и неговите родители.

Призовката на майката М. С. С. отново е получена от нейния съпруг М. Ж. С., с отбелязване, че *М. С. е лежащо болна* /на л.147 от ЧНД №13929/2015 г./. По делото е постъпило Заявление вх.№78549/28.10.2015г. от М. С. С. и М. Ж. С. /на л.186 от

ЧНД№13929/2015 г./, с което уведомяват съда, че М. С. е в тежко здравословно състояние, което не се очаква да се подобри през следващите месеци, поради което и двамата не могат да се явят както в съдебното заседание на 05.11.2015г., така и до пролетта на 2016 г., като прилагат Амбулаторен лист /на л.187/, от който е видно, че *същата през м.юли,2015г. е претърпяла вътречерепна травма, придвижва се много трудно, само в рамките на дома си, и с чужда помощ.* По делото е приобщена Докладна записка от 21.10.2015 г. /на л.154 от ЧНД №13929/2015 г./, от която се установява, че при опит за призоваване на освидетелствания на адреса в гр. ***, неговият баща е заявил, че синът му е на почивка, не знае кога и дали въобще ще се прибере, и е отказал да получи призовката за него. От съседни са събрани сведения, че лицето М. М. С. ежедневно пребивава на адреса и не е отсъствал продължително от дома си. Междувременно в деловодството на съда, по ЧНД №13929/2015 г. на СРС са били депозираны лично от М. М. С.: Молба вх.№64341/27.08.2015 г. /на л.96/, Молба вх.№70839/30.09.2015 г. /на л.171/, Молба вх.№79579/02.11.2015 г. /на л.189/.

В о.с.з. на 05.11.2015 г. освидетелствания отново не се е явил, нередовно призован. Не са се явили и неговите родители, както и пострадалия, редовно уведомени. Явили са се вещите лица. Съдът е приел, че са налице предпоставките за постановяване на принудително довеждане на освидетелствания, тъй като от постъпилите по делото изходящи от него молби, както и затваряне на телефона, след узнаването, че обаждането е от деловодството на съда, се установява, че на освидетелствания е известно производството по делото. *Постановено е принудително довеждане на освидетелствания за следващото съдебно заседание на 10.12.2015 г.*

В съдебното заседание на 10.12.2015 г. освидетелстваният е бил принудително доведен от органите на ОД“Охрана“- София. Връчен му е препис от предложението на СРП. Същият е заявил, че не възразява да бъде представляван от назначения служебен защитник адв. Д., но взема становище да не се дава ход на делото. Оспорва да е извършил твърдените в предложението противообществени деяния. Оспорва допустимостта на производството, поради влязъл в сила съдебен акт по същия въпрос, и иска прекратяването му на осн. чл.24, ал.1, т.6 от НПК. Посочва актуалния си адрес и телефон за призоваване. Съдът оставя без уважение искането за прекратяване на производството и дава ход на делото. Изслушани са вещите лица, изготвили КСППЕ в досъдебното производство. Същите заявяват, че *изготвената от тях експертиза е била изготвена само по писмени данни - въз основа на медицинските документи, приложени по досъдебното производство, като личен преглед на лицето не е бил извършван, и няма данни за състоянието му след 10.05.2014 г.* Към момента на съдебното заседание /10.12.2015 г./ са изминали повече от 2 години от деянието, като от добитите впечатления от освидетелствания в самото съдебно заседание вещите лица не могат да вземат становище дали трябва по отношение на него да бъде проведено принудително лечение по чл.89 от НК. Страните единодушно са поискали да се назначи нова СППЕ. Съдът е приел, че делото не е изяснено от фактическа страна, и е допуснал изготвянето на повторна КСППЕ, със задача да даде заключение дали към момента на инкриминираните деяния, за които е било образувано досъдебното производство, извършени в периода от 18.05.2013 г. до 30.07.2013 г., освидетелстваният е могъл да разбира свойството и значението на извършеното и да ръководи постъпките си; страда ли от психично заболяване, и ако да- какво е то; необходимо ли е настаняването му на принудително лечение и прилагане на принудителни медицински мерки по чл.89 НК, ако е необходимо – след преглед на лицето да се определи каква е най-подходящата ПММ по чл.89 НК; налице ли са данни

за алкохолна или наркотична зависимост и обуславят ли те психичното състояние на освидетелствания. Делото е отложено за 28.01.2016 г.

На 11.01.2016 г. е постъпило Уведомление от вещите лица от състава на назначената повторна КСППЕ К. и З. /на л.249/, с което уведомяват съда, че освидетелстваният е отказал да се яви за преглед за нуждите на експертизата. На 27.01.2016 г. е постъпила Молба от М. М. С. /на л.253/, с която настоява за заменяване на адв. Д. като негов служебен защитник, тъй като бил пуснал жалба срещу нея в САК, препис от която се прилага.

На насроченото **о.с.з. на 28.01.2016 г. освидетелстваният не се е явил**. На делото не е даден ход, поради неявяването на освидетелстваното лице, въпреки редовното му уведомяване. Делото е отложено за 10.03.2016 г., като е постановено принудителното довеждане на освидетелствания. На 10.02.2016 г. е постъпила по делото молба /на л.265/, с която М. С. иска отлагане на насроченото о.с.з. за 10.03.2016 г., като сочи влошено здравословно състояние. С разпореждане от 12.02.2016 г. съдът е разпоредил ищецът да представи по делото доказателства за влошеното си здравословно състояние, което разпореждане е надлежно съобщено на М. С. на 12.02.2016 г. по телефона. Същият е заявил, че не може да представи доказателства, тъй като няма пари да отиде на преглед. С разпореждане от 16.02.2016 г. молбата му за отлагане на делото е оставена без уважение, поради липса на представени доказателства за твърдяните обстоятелства.

В о.с.з. на 10.03.2016 г. освидетелстваният не се е явил, и не е доведен. Представени са докладни записки от органите на ОД“Охрана“ – София и ОЗ“Охрана“ – Стара Загора, че лицето не е било намерено нито на адреса в гр. ***, нито на адреса в гр. ***. В съдебното заседание се е явил определеният от САК и назначен от съда служебен защитник адв. Д.. Съдът е изложил подробни съображения, с които е оставил без уважение искането за заменяване на служебния защитник. Не е даден ход на делото, като **същото е отложено за 21.04.2016 г., като отново е постановено принудителното довеждане** на освидетелствания. Разпоредено е същият да бъде уведомен за датата и часа на насроченото съдебно заседание, както и че явяването му е задължително. На 18.03.2016 г. освидетелстваният е уведомен по телефона за датата на следващото съдебно заседание, като е заявил, че следва да му бъде назначен друг служебен защитник, който да се запознае с материалите по делото, и тогава ще се яви в о.с.з. С разпореждане от 04.04.2016 г. /на л.276/ съдът е уважил искането, и е изискал от САК да посочи поименно адвокат за осъществяването на процесуалното представителство. С Уведомително писмо от 05.04.2016 г. /на л.292/ е поименно определена за служебен защитник адв. И. М., която е уведомена от съда на същата дата.

С Молба от 20.04.2016 г. /на л.305/ М. С. е заявил, че желае да бъде защитаван от своята майка, в качеството на негов защитник. Приложена е декларация от майката М. С., че същата е съгласна да защитава сина си, както и декларация от М. С., че приема правната помощ от своята майка и желае единствено тя до го защитава /на л.306/.

На проведеното **о.с.з. на 21.04.2016 г. предложеното лице М. М. С. е било принудително доведено** от органите на ОД“Охрана“. Явила се е адв. Д., в качеството на назначен отпреди служебен защитник, както новоназначената като служебен защитник адвокат И. М., която е заявила, че се е запознала с делото и приема защитата. Съдът е дал ход на делото, след даване на почивка за осъществяване на разговор между предложеното лице и новия му служебен защитник. Освободена е като служебен

защитник адв. Д., и е назначена адв. М.. Оставено е без уважение искането на М. С. неговата майка да участва в производството като негов защитник. Даден е ход на делото и са изслушани вещите лица, които са заявили, че са изготвили заключението си само по писмени данни, в това число писмените документи по делото, изходящи от освидетелстваното лице, и протоколите от съдебни заседания. Съдът приема заключението на представената КСППЕ, като след съвещание допуска повторна КСППЕ със същата задача, която да бъде изпълнена след осъществяване на личен преглед на лицето, като **задължава М. М. С. да се яви в ЦПЗ "Проф. Никола Шипковенски" за изготвяне на експертизата, като му указва, че при неявяване ще бъде разпоредено неговото настаняване в стационарни условия за период, посочен от вещите лица, за изготвяне на експертизата.** Отлага делото за 02.06.2016 г.

На 16.05.2016 г. по делото е постъпила молба от М. М. С. /на л.350 от ЧНД №13929/2015 г./, с която заявява, че предвид назначаването за негови служебни защитници на адвокати, които не са чели делото, и отказът на съда да назначи неговата майка като негов защитник, занаяд той ще се защитава сам. С Разпореждане от 17.05.2016 г. съдът е оставил искането за отвод на назначения служебен защитник без уважение, по съображение, че участието на защитник в производството е задължително, като защитникът следва да бъде адвокат, поради което искането за допускане на майката на предложения да бъде негов защитник, се намира за неоснователно.

В о.с.з. на 02.06.2016 г. предложението М. С. отново не се е явил, редовно уведомен. От вещите лица е постъпило уведомление, от което се установява, че *предложението не се е явил за преглед пред вещите лица за нуждите на експертизата.* Съдът приема, че са налице основания за промяна на формата за изготвяне на експертизата от амбулаторна в стационарна, поради липсата на съдействие на предложеното лице за изготвяне на експертизата. *Съдът определя 7-дневен срок за настаняване на М. С. за стационарно изготвяне на експертизата*, на осн. чл.3, вр. чл.22, ал.4 от Наредба №2/26.10.2011 г. за условията и реда за извършване на съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебнопсихологичните експертизи. Разпоредено е да бъде оказано съдействие от органите на СДВР и ОДМВР – Стара Загора за привеждане на М. М. С. в ЦПЗ "Никола Шипковенски" за изготвяне на допуснатата КСППЕ. Делото е отложено за изготвяне на експертизата за 14.07.2016 г., като е постановено принудително довеждане на предложението М. М. С..

В съдебното заседание на 14.07.2016 г. предложението М. М. С. не се е явил, въпреки постановеното принудително довеждане. Докладвани са докладни записки от органите на МВР, че същият е бил търсен както на адреса в гр. ***, така и на адреса в гр. ***, но не е бил открит. Родителите му също не са били открити на адреса в гр. ***, за да бъдат призовани за съдебното заседание. Предвид напразните опити предложението да бъде открит, за да бъде принудително доведен, както и да бъде приведено в изпълнение определението на съда за извършване на експертиза в стационарна форма, **предложението е бил обявен за общодържавно издирване с мярка „установяване на адрес“**, като е постановено при установяване на лицето, същото да бъде приведено в ЦПЗ „Никола Шипковенски“ за изготвяне на допуснатата експертиза в стационарни условия. Делото е отложено за 15.09.2016 г.

От уведомително писмо с вх.№61593/05.08.2016 г. /на л.429 от ЧНД №13929/2015 г./ се установява, че М. М. С. е обявен за издирване с бюлетин №214/02.08.2016 г. на СДВР и телеграма №31911/01.08.2016 г. на ГДКП с мярка „Принудително лечение“, определена по ЧНД №13929/2015 г. на СРС, като към

момента лицето не е установено.

В о.с.з. на 15.09.2016 г. М. М. С. не се е явил, като е бил нередовно призован. Съдът е докладвал, че лицето е обявено за общодържавно издирване, но към датата на съдебното заседание не е установено и не е приведено в ЦПЗ „Никола Шипковенски“. Съдът е докладвал събраните по делото данни, от които е обосновал извод, че предложеният не живее в гр. ***, а в гр. ***, поради което е прекратил производството по ЧНД №13929/2015 г. на СРС и е изпратил делото на ВКС с молба за промяна на местната подсъдност. С Определение №119/05.10.2016 г. на ВКС – I н.о. искането за промяна на подсъдността е оставено без уважение и делото е върнато на същия съд за продължаване на съдопроизводствените действия. С разпореждане от 14.10.2016 г. делото е насрочено за разглеждане в о.с.з. на 14.11.2016 г.

В съдебното заседание на 14.11.2016 г. предложени М. М. С. не се е явил, редовно призован с призовка, получена от неговия баща на адреса в гр. ***. От представени по делото справки се установява, че същият е намерен на адреса в гр. ***, но не е отворил вратата. Лицето не е установено, и работата по издирването му продължава. В съдебното заседание се е явил назначеният му служебен защитник адв. М.. Родителите му са били редовно призовани, но не са се явили. Съдът е докладвал постъпила молба от 25.08.2016 г. от майката на М. М. С., в която са изложени съображения за незаконосъобразно назначаване на „насилствена“ експертиза, за тежко здравословно състояние на предложения, без да са представени медицински доказателства за тях. Докладва се и нейна молба от 03.08.2016 г., с която заявява, че е тежко болна, не може да се явява по делото и прави искане съдебният състав да отиде в гр. ***, за извършване на непосредствения ѝ разпит, като към молбата са приложени епикриза от 2012 г. и амбулаторен лист от м. септември, 2015 г. Съдът приема, че са налице пречки за даване ход на делото, с оглед невявяването на предложения, и невъзможността в негово отсъствие да се изготви назначената КСППЕ, поради което **са налице основания за спиране на делото**, до установяването на лицето и изпълнение на определението на съда за привеждане на освидетелствания в ЦПЗ „Никола Шипковенски“ за изготвяне на експертизата. Относно постъпилата молба от майката на предложения, съдът излага мотиви, че с оглед твърденията и представените доказателства, че същата е обективно възпрепятствана с оглед здравословното си състояние да участва лично в производството, тя не може ефективно да изпълнява задълженията на защитник на сина си, поради което я отстранява от участие в това ѝ процесуално качество. Делото е спряно на осн. чл.290, вр. чл.25, т.2 от НПК.

На през м. декември, 2016 г. по делото са постъпили данни, че М. М. С. е бил приведен в ЦПЗ „Проф. Никола Шипковенски“ от органите на МВР на 08.12.2016 г., но на 09.12.2016 г. по медицински показания и с линейка на ЦСМП е транспортиран до УСБАЛНП „Св.Наум“ и е приет в интензивно неврологично отделение с диагноза: състояние след генерализиран тонично-клоничен припадък. Бил изписан преждевременно на 10.12.2016 г. по негово изрично настояване. **С Определение от 11.01.2017 г. съдът е възобновил производството по делото и го е насрочил за 23.02.2017 г.**, с призоваване само на СРП, предложения и неговия защитник, за изслушване на съдебномедицинска експертиза, която да установи актуалното здравословно състояние на М. С. и дали установените заболявания съставляват пречка да участва в производството по прилагане на ПММ, и за престоя му в ЦПЗ „Никола Шипковенски“ за изготвянето на назначената по делото КСППЕ. **Отменено е определението от 14.07.2016 г., с което М. С. е обявен за общодържавно издирване** с мярка „установяване на адрес“ и привеждането му за психиатрично изследване в

ЦПЗ“Никола Шипковенски“.

В проведеното о.с.з. на **23.02.2017 г. М. М. С. не се явява**, нередовно призован. Явява се назначеният му служебен защитник. Съдът дава ход на делото само за изясняването на преюдициален въпрос по отношение на предмета на делото, а именно – дали с оглед соматичното състояние на предложения той има възможност лично да участва в производството, с оглед разпоредбата на чл.430, ал.2 от НПК. Експертизата дава заключение, че в медицинските документи са посочени заболявания: неинсулинозависим захарен диабет, глаукома /по анамнестични данни/, и състояние след голям клонично-тоничен пристъп, психоорганичен синдром, които не представляват пречка за участието на М. С. в процеса, не застрашават живота му и не го ограничават физически, не са пречка да бъде настанен в ЦПЗ“Никола Шипковенски“ за изготвяне на експертизата, но по време на психиатричното изследване в стационарна форма е наложително състоянието му да се консултира със специалисти по неврология, по ендокринология, по офталмология и по гастроентерология, поради което е по-подходящо настаняването на подекспертния в болница „Свети Наум“ или в Медицинска академия, където има всички необходими специалисти, както и ограничителен режим. С оглед заключението на приетата СМЕ, съдът изменя формата за провеждане на допуснатата експертиза, като определя КСППЕ да бъде изготвена от едно вещо лице със специалност „съдебна медицина“ и вещо лице със специалност „психиатрия“, като експертизата се осъществи в стационарни условия в УМБАЛ“Александровска“ЕАД, за срок от 7 дни. Обявява за общодържавно издирване М. М. С. с мярка установяване на адрес и привеждането му от служители на МВР в Клиниката по психиатрия към УМБАЛ“Александровска“ЕАД за изготвяне на допуснатата експертиза. Спира производството по делото до установяване на М. С. и настаняването му за изготвяне на експертизата.

На 26.06.2017 г. е постъпило Искане от М. М. С. /на л.595/ да бъде отменена наложената му мярка „задържане под стража“ с протоколно определение от 21.02.2017 г. С Разпореждане от 29.06.2017 г. съдът е оставил без разглеждане депозираното искане. Срещу разпореждането е постъпила Частна жалба вх. №1053275/12.07.2017 г. от М. М. С., по която е било образувано ВНЧД№3400/2017 г. на СГС. С Определение №3233/25.07.2017 г. въззивният съд е отменил обжалваното разпореждане, като е върнал делото на същия съд за произнасяне по същество по искането. В мотивната част на определението се приема, че по естеството си искането представлява молба за ревизиране на акта на СРС от 23.02.2017 г., с който е постановено принудителното му привеждане в УМБАЛ „Александровска“ЕАД и задържането му там за 7 дни с цел провеждане на експертиза в стационарни условия.

С Определение от 07.08.2017 г. първостепенният съд е възобновил производството по делото за произнасяне по постъпилата молба, и делото е насрочено за 17.08.2017 г. Молбата е уважена, като е отменено протоколното определение от **23.02.2017 г., с което М. С. е обявен за общодържавно издирване с мярка „установяване на адрес“ и привеждането му за психиатрично изследване в УМБАЛ „Александровска“ЕАД.**

В о.с.з. на 17.08.2017 г. предложения не се е явил, редовно призован. Съдът е приел, че с оглед фактическата невъзможност на съда за разглеждане на делото, липсата на резултат от оперативно-издирвателните мероприятия спрямо М. М. С., и невъзможността да бъде изготвена КСППЕ, следва да бъдат отменени определенията за допускането на КСППЕ при стационарни условия, във връзка с което предложението е бил обявен за ОДИ, и **се произнася по същество, като оставя без уважение**

предложението на Районния прокурор на СРП за прилагане на принудителна медицинска мярка по чл.89, б.„б“ от НК по отношение на М. М. С..

Така постановеното от СРС определение от 17.08.2017 г., с което искането на Районния прокурор на СРП за прилагане на ПММ по отношение на М. М. С. е оставено без уважение, **е обжалвано пред въззивната инстанция само от М. М. С.**, с оплаквания за недопустимост на производството, поради образуването му при влязло в сила решение по ВЧНД №1030/2014 г., и допуснати съществени процесуални нарушения от първостепенния съд, в това число за незаконосъобразни определения за принудително довеждане, за постановено 7-дневно задържане под стража с цел извършване на стационарна съдебно-психиатрична експертиза, и за обявяване на жалбоподателя за общодържавно издирване. По въззивната жалба на М. С. е образувано производство по **ВНЧД №5536/2017 г. на СГС**. В разпоредително заседание на 15.01.2018 г. въззивният съд е приел производството за допустимо, и е насрочил делото за разглеждане в открито съдебно заседание на 22.01.2018 г., за която дата е разпоредено да се призове предложеното за принудително лечение лице М. М. С., и неговият защитник адв. М..

В о.с.з. на 22.01.2018 г. жалбоподателят е бил редовно призован, като призовката е била връчена лично, но не се явява. Явява се неговият служебен защитник адв. М.. Съдът е приел неявяването на предложеното за принудително лечение лице за процесуална пречка за даване ход на делото, и го е отложил за 21.02.2018 г., за която дата е постановил принудително довеждане на М. С..

На 15.02.2018 г. по делото е постъпило Искане от М. С. С., в качеството на защитник на М. С., в която заявява, че както тя, така и М. С. не са получили призовки за насроченото о.с.з. за 21.02.2018 г., но са узнали за същото от справка по интернет. Заявява, че е тежко болна, и не може да се яви лично в съдебно заседание, но желае да участва чрез телефонна конферентна връзка. Заявява, че предложеният М. С. ще се яви лично в откритото съдебно заседание, като изразява възмущение от липсата на редовно призоваване на предложения и неговия защитник.

В о.с.з. на 21.02.2018 г. съдът е докладвал становището на М. С. С., както и обстоятелството, че предложеният М. С. се е явил в съдебното заседание, но е отказал да участва в производството, поради отсъствието на неговата майка, и демонстративно е напуснал съдебната зала. Докладвано е постъпило по делото писмено искане от предложения, с приложения към него медицински документи. Явява се служебният защитник адв. М.. Съдът е приел, че неявяването на предложеното лице е процесуална пречка за даване ход на делото, и е отложил същото за 16.04.2018 г., за която дата отново е постановено принудително довеждане на предложения, с оглед процесуалното му поведение /предвид редовното призоваване на предложения и демонстративното напускане на съдебната зала без уважителни причини/. Разпоредено е призоваване на предложения лично, както и чрез неговата майка, в качеството на негов защитник, и по посочения телефон в искането на М. С. С.. Изрично е разпоредено за призоваването по телефона да се състави протокол от длъжностното лице, осъществило призоваването.

На 26.02.2018 г. е съставен констативен протокол за надлежно уведомяване по телефона на М. М. С. и неговата майка М. С. С., за насроченото о.с.з. на 16.04.2018 г.

В о.с.з. на 16.04.2018 г. предложеният М. М. С. не се е явил, и не е изпълнено постановеното принудително довеждане. Защитникът му М. С. е редовно призована по телефона, както и чрез призовка, получена от съпруга ѝ на 01.03.2018 г., но също не се

явява. Явява се служебният защитник адв. М.. Съдът е приел неявяването на предложеното лице за процесуална пречка за даване ход на делото, и е отложил същото за 21.05.2018 г., за която дата отново е постановено принудително довеждане на М. М. С.. Разпоредено е същият да бъде призован и по телефона, както и чрез неговата майка, в качеството на негов защитник. Разпоредено е и призоваването на неговата майка, в качеството на негов защитник.

На 18.04.2018 г. е съставен Констативен протокол от съдебния секретар Р. А., за осъществено призоваване по телефона на предложениия М. М. С. лично, който е поел ангажимент да уведоми и своята майка за датата и часа на съдебното заседание. С Искане, депозирано на 16.05.2018 г., предложениият лично е заявил, че както той, така и майка му най-после са били редовно уведомени с призовка, получена повече от 7 дни преди датата на насроченото съдебно заседание на 21.05.2018 г.

В о.с.з. на 21.05.2018 г. както предложениият, така и неговата майка, не се явяват. Явява се служебният защитник адв. М.. Съдът приема, че са налице процесуалните предпоставки за даване ход на делото, с оглед редовното призоваване на предложениия и неговата майка, в качеството на негов защитник, липсата на изрична разпоредба, която да изисква личното участие на предложениия във въззивното производство, като съобразява множеството демонстрации на лицето на нежеланието му да участва в производството и същото да приключи, и присъствието на надлежно назначения му служебен защитник, съдът дава ход на делото и приключва съдебното следствие, изслушва съдебните прения, като обявява, че ще се произнесе с решение. С окончателно Решение №703/2018 г. от 26.06.2018 г. съдът потвърждава определението на първостепенния съд от 17.08.2017 г. по ЧНД №13929/2015 г. на СРС – 96-ти състав, с което е оставено без уважение предложението на Районния прокурор на СРП за прилагане на ПММ по отношение на М. М. С.. В мотивите въззивният съд е приел, че първостепенният съд не е допуснал твърдените нарушения на процесуалните правила, правото на защита на предложеното лице не е било нарушено в нито един етап от първоинстанционното производство, спазени са всички изисквания на процесуалния закон. Прието е, че наложените по отношение на предложеното лице мерки за процесуално принуда /постановеното принудително довеждане/, са приложени на законно основание, с оглед процесуалното поведение на предложениия, и са се явили законосъобразно и необходимо ограничаване на правата на лицето. Доказателствените средства са събрани при стриктно спазване на процесуалния закон, а оценката им е направена в съответствие с правилата на формалната логика, и е обективизирана ясно и по убедителен начин в мотивите на обжалваното определение.

При така събраните по делото писмени доказателства, съдът намира за установено от фактическа страна, че предложението за прилагане на принудителни медицински мерки по отношение на ищеца М. М. С., по което е образувано ЧНД №13929/2015 г. на СРС – 96-ти състав, е било процесуално допустимо. Предложението е внесено от компетентния орган – Районен прокурор на СРП, въз основа на събрани достатъчно данни по ДП № 3М №763/2013 г. по описа на 01 РУ – „Полиция“ гр.Стара Загора, пр.пр. №2573/2013 г. по описа на РП Стара Загора, че през лятото на 2013 г. именно лицето М. М. С. е извършил множество посегателства върху недвижимия имот на съседа си Г. И., осъществяващи от обективна страна престъпление по чл.216, ал.1 от НК, както и поредица от непристойни действия, грубо нарушаващи обществения ред и изразяващи явно неуважение към обществото, които от обективна страна осъществяват състава на престъплението хулиганство по чл.325 от НК. По досъдебното производство е била назначена Съдебно-психиатрична експертиза, която е дала заключение, че М.

М. С. страда от налудно разстройство, не е разбирал свойството и значението на деянието и не е могъл да ръководи постъпките си. Въз основа на заключението на експертизата за наличие на състояние на невменяемост на извършителя, с постановление от 31.10.2013 г. наблюдаващият прокурор от РП Стара Загора е прекратил наказателното производство, и на 26.11.2013 г. е внесъл в съда предложение за прилагане на ПММ по отношение на извършителя на противообществените деяния М. М. С.. По предложението е било образувано ЧНД №2539/2013 г. на РС – Стара Загора, по което с Определение №11 от 09.01.2014 г. съдът е наложил на М. М. С. принудителна медицинска мярка – принудително лекуване в обикновено психоневрологично заведение – ЦПЗ – Стара Загора, но същото е било отменено при осъществения инстанционен контрол с окончателно Решение №26/05.02.2014 г. по ВНЧД №1030/2014 г. на ОС-Стара Загора, като е прието, че производството е било образувано по предложение на некомпетентен орган – прокурор от състава на районната прокуратура, а не нейният ръководител – Районния прокурор, и са допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила от районната прокуратура и от съда при първоинстанционното съдебно производство, довели до нарушаване правото на защита на освидетелствания.

Определението на съда по чл.431, ал.1 от НПК и решението на въззивния съд по чл.431, ал.3 от НПК, когато с тях се оставя без уважение предложението на прокурора, не се ползват с непререшимост на въпроса относно прилагането на принудителни медицински мерки по отношение на определено лице. Това е така, тъй като предмет на производството за прилагане на принудителни медицински мерки е установяване наличието или не на душевна болест на лицето, дали актуалното състояние на болестта му обуславя необходимост от принудителното му лекуване, както и дали и доколко болестнообусловеното поведение на лицето е опасно за обществото или за близките на лицето. Всеки от тези въпроси може да има различен отговор в зависимост от моментното състояние на извършителя, и да обуслови различно разрешение. Пререшимостта на въпросите, включени в предмета на производството по прилагане на ПММ е изрично уредена в чл.432 от НПК, където е предвидено служебно задължение на съда след изтичането на шест месеца от настаняването на лицето на принудително лечение, да преразгледа въпроса за прилагането на принудителни медицински мерки, както и възможност да стори това и по-рано, по предложение на компетентния прокурор, като замени, прекрати или продължи предприетите принудителни медицински мерки. Ето защо, повторното внасяне на предложение от прокурора за прилагане на принудителни медицински мерки по отношение на същия извършител, във връзка със същото досъдебно производство, както и образуването на ново съдебно производство за прилагане на принудителни медицински мерки, не е недопустимо. Чрез внасянето на ново предложение Районния прокурор на СРП не е извършил процесуално нарушение, а е осъществил правомощията си с оглед на събраните в досъдебното производство достатъчно данни за извършено общественоопасно деяние от М. М. С., както и за наличие на продължително разстройство на съзнанието му, изключващо вменяемостта му.

Въпреки резултата от ЧНД №13929/2015 г. на СРС - оставяне на предложението на Районния прокурор на СРП без уважение, наличието на основания за прилагане на принудителни медицински мерки по отношение на М. М. С. не е отречено в проведеното съдебно производство. Крайният съдебен акт е постановен с оглед възпрепятстване на възможността на съда да събере изискуемите от закона доказателствени средства /съдебно-психиатрична експертиза/, за извършване на

преценка по същество на медицинския критерий за прилагането на принудителни медицински мерки. Ето защо, настоящият съд намира, че не се установява от фактическа страна да са налице елементите на фактическия състав за ангажиране на отговорността на Прокуратурата на Република България за претърпените от ищеца вреди във връзка с проведеното производство за прилагане по отношение на него на принудителни медицински мерки – не се установява да е налице противоправно действие или бездействие на органите на прокуратурата, във връзка с образуването на производството за прилагане на ПММ по отношение на М. М. С..

Във връзка с предявения иск против ответника Софийски районен съд:

От събраните по делото доказателства се установява от фактическа страна, че деянията, станали повод за образуването на досъдебното производство, са били извършени през лятото на 2013 г. Още при образуването на производството са били налице данни кой е извършителят на деянията, и са събрани свидетелски показания за тях. Същевременно, още в ранния етап на досъдебното производство – преди повдигането на обвинението, са събрани доказателства чрез назначена съдебно-психиатрична експертиза, която е установила наличие на душевна болест у извършителя - налудно разстройство, поради което към момента на извършване на деянията той не е разбирал свойството и значението им и не е могъл да ръководи постъпките си. На това основание, с постановление на наблюдаващият прокурор от 31.10.2013 г. наказателното производство е прекратено, и е внесено предложение за прилагане на принудителни медицински мерки по отношение на извършителя М. М. С.. Поради порочното образуване на производството по чл.427 и сл. от НПК по предложение на орган без надлежна компетентност за това /прокурор от състава на районната прокуратура/, и допуснатите процесуални нарушения, постановените принудителни медицински мерки са били отменени, и предложението е оставено без разглеждане. След приключване на това производство, компетентният орган /Районен прокурор на СРП/ е разпоредил изготвяне на нова експертиза от вещи лица психиатър и психолог, която е депозирана на 10.12.2014 г., и дава заключение, че М. М. С. страда от персистиращо налудно разстройство, което представлява същинско психично заболяване – психоза, и се приравнява към продължително разстройство на съзнанието в юридически смисъл. Въз основа на така даденото заключение и събраните доказателства в досъдебното производство, е внесено ново предложение за прилагане на принудителни медицински мерки по отношение на М. М. С.. Поради възникналите трудности за откриване на предложеното лице на известните му адреси /в гр. *** и гр. ***/ и дадените противоречиви сведения за неговото местоживее, е повдигнат отрицателен спор за подсъдност между СРС и РС – Стара Загора, който двукратно преминава през ВКС за определяне на компетентния съд, който следва да разгледа делото, докато едва на 13.08.2015 г. съдията-докладчик по ЧНД №13929/2015 г. на СРС е приел, че са налице предпоставките за насрочване и разглеждане на искането на СРП, и делото е насрочено за пръв път за разглеждане в о.с.з. на 17.08.2015 г. Още с разпореждането за насрочване на делото съдията – докладчик е разпоредил предоставянето на правна помощ на предложения, с оглед задължителното участие на защитник в производството. Производството пред първостепенния съд е продължило до 17.08.2017 г., когато съдът е оставил без уважение предложението на Районния прокурор на СРП за прилагане на принудителна медицинска мярка по чл.89, б. "б" от НК по отношение на М. М. С.. През този период от две години са проведени общо 14 открити съдебни заседания, от които 12 са отложени, поради неявяването му. Същият се е явил само в две съдебни заседания – на 10.12.2015 г. и на 21.04.2016 г., в които е

бил принудително доведен. Въпреки положените многобройни процесуални усилия за редовното му призоваване на известните адреси и телефони, с привличане на органите на МВР за съдействие, не е осъществено уведомяването му в 5 от съдебните заседания, тъй като не е намиран на адресите, родителите му са отказвали да приемат призовките за него, той не е вдигал телефона, или е затварял веднага след узнаването, че обаждането е от съда. Дори в случаите, в които е бил редовно уведомен – за 7 от съдебните заседания, настоящият ищец изрично е заявявал отказ да се яви или да участва в съдебното заседание. Същевременно, по делото са били депозираны от него множество писмени искания, възражения и жалби, от които се установява, че производството му е било известно, и той е следил развитието му. В четвъртото по ред открито съдебно заседание /на 05.11.2015 г./, за което предложението е бил редовно уведомен, но не се е явил, съдът е постановил принудителното му довеждане. Въпреки разпореденото принудително довеждане, органите на МВР не са го открили, за да го доведат в четири поредни съдебни заседания /на 28.01.2016 г., на 10.03.2016 г. на 02.06.2016 г. и на 14.07.2016 г., поради което в о.с.з. на 14.07.2016 г. е бил обявен за общодържавно издирване с мярка „установяване на адрес“ /в бюлетина на МВР за обявяването на ОДИ е вписана мярка „принудително лечение“/. След като на 10.03.2016 г. е бил изрично предупреден, той отново не е съдействал за изготвяне на експертиза, и на 02.06.2016 г. съдът е постановил принудителното му довеждане в ЦПЗ „Никола Шипковенски“ за изготвяне на експертиза в стационарни условия, за 7 дни. Въпреки разпореденото принудително довеждане, и обявяването му за ОДИ, до приключване на производството пред първостепенния съд на 17.08.2017 г., предложението не е бил установен, не е бил приведен в ЦПЗ „Никола Шипковенски“, нито впоследствие – в УМБАЛ „Александровска“ ЕАД, което е обусловило невъзможност за изготвяне на назначената от съда КППЕ, трансформирана впоследствие в КСМПЕ.

При така приетото за установено от фактическа страна, съдът намира за неоснователни оплакванията на ищеца за осъществена по отношение на него незаконосъобразна процесуална принуда, довела до ограничаване на правата му, чрез постановяване на принудителното му довеждане, и чрез обявяването му за общодържавно издирване, с цел настаняването му за 7 дни в психиатрично лечебно заведение за изготвяне на съдебно-психиатрична експертиза, поради следните съображения:

В практиката на ЕСПЧ относно хипотезите на задържане на лица с психични заболявания са изведени основните изисквания, на които трябва да отговаря процедурата за задължителното настаняване в психиатрично заведение и провеждане на принудително лечение. От една страна, трябва да бъде надлежно доказано пред съд, че съответното лице страда от психично разстройство, въз основа на обективна медицинска експертиза. Също така, психичното разстройство трябва да е от вид или степен, които да оправдават прилагането на принудително лечение, особено когато се касае за стационарно лечение. От друга страна, достъпът до съд, сам по себе си не е достатъчен да осигури справедливост и законност на производството, ако на лицето, по отношение на което се иска прилагане на принудителни медицински мерки, не са предоставени достатъчно гаранции да обезпечат адекватно ниво на защита на правата и интересите му. Необходима е такава съдебна процедура, която дава **възможност на съда за личен контакт с лицето**, за което се иска прилагане на принудителни медицински мерки, и за непосредствено впечатление относно психичните способности на болното лице и относно обективността на заключенията на медицинската

експертиза, което е негово задължение като решаващ орган. Наложително е съдът да има поне кратък пряк визуален контакт с лицето и за предпочитане е да го разпита, тъй като решение, постановено, без да го види или изслуша, според практиката на ЕСПЧ би било необосновано и в нарушение на принципа за справедлив процес (*Shtukaturov v. Russia*, № 44009/05, § 73). Законоустановената в НПК процедура изисква призоваване чрез прокурора на лицето, спрямо което се иска прилагането на принудителни медицински мерки, неговите родители, настойникът или попечителят му, и пострадалият. **Участието на прокурора и на защитника е задължително, както и присъствието на лицето**, спрямо което се иска прилагане на принудителни медицински мерки, когато неговото здравословно състояние не е пречка за това. Във всички случаи съдът изслушва заключението на вещо лице-психиатър. Участието на експерт в производството е от изключителна важност, доколкото той според експертните си наблюдения дава **заключение за наличие или липса на медицинската предпоставка**, обуславяща извод за необходимост от принудително лечение, както и за преценка на условията, в които следва да стане това /амбулаторни или стационарни/. С оглед важното значение, което има заключението на вещото лице, за вземането на решение от съда е наложително **експертът непосредствено да осъществи личен преглед** на предложението, да наблюдава поведението и реакциите му, за да обоснове извод дали актуалното състояние на психиката му изисква задължително лечение, дали то може да се осъществи в амбулаторни условия под контрола на близките на лицето, или следва лечението да се проведе в стационарни условия в обикновено психо-неврологично отделение, или в специализирана психиатрична болница.

Ето защо, настоящият съд намира, че в производството по ЧНД №13929/2015 г. на СРС извършените процесуални действия от съда, насочени към обезпечаване на личното участие на предложеното лице в производството, и явяването му за изготвяне на назначената съдебно-психиатрична експертиза, са били законосъобразни, обосновани, и необходими за обезпечаване на правата на предложеното лице. Съдът първоначално е положил всички процесуални усилия да издира актуалното местоживее на предложеното лице, като е разпоредил призоваването му на всички известни адреси и телефони на лицето и на неговите родители. Извършил е призоваването му редовно – както лично по телефона, така и чрез родителите му. По делото са били приобщени изходящи от предложеното лице писмени изявления, които също демонстрират, че лицето е уведомено за задължението да се яви лично пред съда. Едва след редовното уведомяване, е разпоредено принудителното довеждане на предложеното лице. На делото е даден ход в присъствието на предложението, и с участието на назначения му служебен защитник. След като съдът е установил, че приобщената по делото експертиза е изготвена от вещите лица само по писмени данни, и отразява състоянието на предложението отпреди повече от две години, съдът законосъобразно е постановил изготвянето на ново заключение от психиатър и психолог, след провеждане на личен преглед на предложеното лице, и установяването на неговото актуално психическо състояние и настоящата нужда от провеждане на лечение. Съдът е постановил изготвяне на експертизата в стационарни условия, след като три поредни съдебни заседания са отложени, поради невъзможност да се изготви заключението по причина липса на съдействие от страна на предложеното лице. След като и тази мярка не е дала резултат, съдът е оставил без уважение предложението на Районния прокурор за прилагане на принудителни медицински мерки по отношение на М. М. С.. Ескалацията на взетите от съда мерки за процесуална принуда е била изцяло в отговор на процесуалното поведение на лицето, по отношение на което е предложено

прилагането на принудителни медицински мерки. Възпрепятстването на законосъобразното протичане на производството както от процесуалното поведение на предложеното лице, така и от процесуалното поведение на неговите родители, е поставило съда в невъзможност да изпълни по друг начин процесуалното си задължение да обезпечи събирането на доказателства за актуалното психическо състояние на предложението, и извършването на преценка на необходимостта от прилагането на принудителни медицински мерки по отношение на това лице.

По изложените съображения съдът намира за неоснователни релевираните във въззивната жалба оплаквания за осъществени нарушения в производството по ЧНД №13929/2015 г. на СРС на правата на М. М. С., защитени от чл. 5, § 1, буква „е“ КЗПЧОС, и чл.6 от ХОПЕС. Предприетите от съда мерки за процесуална принуда са били законосъобразни, предвидени в закона, обосновани от процесуалното поведение на предложението, който всячески е възпрепятствал законосъобразното провеждане на производството, и необходими за обезпечаване на правата на предложеното лице. Не са установени процесуални нарушения на СРС и при осъществения инстанционен контрол, в производството по ВЧНД №5536/2017 г. на СГС, и постановеният съдебен акт, с който е оставено без уважение направеното от Районния прокурор на СРП предложение, е бил изцяло потвърден. Ето защо, съдът намира, че не са налице предпоставките за ангажиране на отговорността на ответника СРС за претърпените от ищеца вреди в резултат от проведеното производство по ЧНД №13929/2015 г. на СРС – 96 състав.

По предявения иск против ответника Софийски градски съд:

Производството пред СГС е образувано по жалба на М. М. С., против определението на СРС по ЧНД №13929/2015 г. на СРС – 96 състав. В жалбата са релевираны оплаквания за недопустимост на производството, както и на постановените съдебни актове, с които е постановено принудителното му довеждане, назначаването на служебни защитници, 7-дневно задържане под стража с цел извършване на стационарна съдебно-психиатрична експертиза, обявяване на жалбоподателя за общодържавно издирване. Настоява се за отмяна на съдебните актове, и оставяне без разглеждане на предложението на СРП. Предвид обжалваемостта на определението, и изложените в жалбата оплаквания, въззивният съд приема жалбата за допустима. Пред СГС са проведени открити съдебни заседания на 22.01.2018 г., на 21.02.2018 г., на 16.04.2018 г., и на 21.05.2018 г. На нито едно от проведените открити съдебни заседания жалбоподателят не се е явил, въпреки че е бил редовно уведомен. Съдът не е дал ход на делото и отложил разглеждането на същото, единствено поради неявяването на жалбоподателя, с оглед обезпечаване личното му участие в производството. Предвид задължителното участие на предложеното лице в производството, и неявяването на жалбоподателя в първото по делото съдебно заседание без уважителни причини, като е бил редовно уведомен, съдът е постановил принудителното му довеждане за заседанията на 21.02.2018 г., на 16.04.2018 г., и на 21.05.2018 г. Въпреки постановеното принудително довеждане и положените усилия за установяването на местонахождението на жалбоподателя, личното му участие в производството не е обезпечено. Във всички проведени съдебни заседания се е явил служебният му защитник адв. М.. След депозирано Искане от М. С. С., в качеството на защитник на М. М. С., постъпило по делото на 15.02.2018 г., и направено искане от служебния защитник адв. М., съдът е разпоредил М. С. С. да бъде призована в качеството на защитник на М. М. С., за съдебното заседание на 16.04.2018 г. Същата е уведомена по телефона на 26.02.2018 г., съгласно съставен констативен протокол, като е

предупредена, че присъствието както на сина ѝ, така и нейното, е задължително. Същата е била уведомена и чрез призовка, получена на 01.03.2018 г. от нейния съпруг. Въпреки редовното уведомяване, и двамата не са се явили, и делото отново е било отложено. В проведеното открито съдебно заседание на 21.05.2018 г. За това съдебно заседание и жалбоподателят, и неговият защитник са били уведомени по телефона на 18.04.2018 г., съгласно отразеното в Констативен протокол. В Искане вх. №67776/16.05.2018 г., депозирано по делото от М. С., същият заявява, че както той, така и майка му, са редовно уведомени за предстоящото съдебно заседание на 21.05.2018 г., но заявява, че няма да се явят, тъй като не са му били предоставени поисканите преписи от материалите по ВЧНД №5536/2017 г. Констатира се, че съдът с протоколно определение от о.с.з. на 16.04.2018 г. е уважил искането на жалбоподателя да му бъде издаден препис от всички материали по ВЧНД №5536/2017 г., но съдът няма задължение да изпраща издадените преписи по пощата, в какъвто смисъл е направено искане от жалбоподателя. Още повече, че в самото Искане вх. №67776/16.05.2018 г. е инкорпорирано изявление на жалбоподателя, че в действителност тези документи не са му необходими, което обуславя извод за използването на неизпращането на документите по пощата като претекст за поредно отлагане на производството по делото, и злоупотреба с процесуални права. В откритото съдебно заседание на 21.05.2018 г., като е взел предвид редовното призоваване на жалбоподателя и неговата майка, в качеството на негов защитник, и присъствието в съдебното заседание на назначения служебен защитник адв. М., съдът е приел, че няма пречка да бъде даден ход на делото, и същото да бъде приключено при събраните доказателства, с оглед процесуалното поведение на жалбоподателя. Приключено е съдебното дирене, и съдът е обявил делото за решаване по същество. С Решение №703/18 от 26.06.2018 г. съдът е потвърдил обжалвания съдебен акт.

При така установеното от фактическа страна, съдът намира, че процесуалните действия на СГС са били обусловени от процесуалното поведение на М. М. С., законосъобразно е приложена мярката за процесуална принуда, изразяваща се в постановяване на принудителното довеждане на същия в насрочените съдебни заседания на 21.02.2018 г., на 16.04.2018 г., и на 21.05.2018 г. Същата е била насочена към обезпечаване на личното участие на лицето в производството, съгласно разпоредбата на чл.430, ал.2 от НПК. Също така, с оглед извършеното редовно уведомяване на жалбоподателя и неговата майка, в качеството на негов защитник, и изричното им изявление за отказ да участват в съдебното заседание на 21.05.2018 г., и като е взел предвид, че в съдебното заседание присъства назначения служебен защитник, съдът законосъобразно е провел съдебното заседание, въпреки неявяването на жалбоподателя, и е приключил производството при наличните доказателства. Ето защо, съдът намира, че СГС, в качеството на въззивна инстанция по ВЧНД №5536/2017 г., не е осъществил нарушение на правото на ищеца на справедлив съдебен процес, а е дал възможност на ищеца да защити правата си, като е обезпечил с всички достъпни процесуални средства възможността на лицето да участва в производството и да защити правата си, поради което не е налице основание за ангажиране на отговорността му, в качеството на процесуален субституент на Държавата, за претърпените от ищеца вреди във връзка с проведеното въззивно производство по ВЧНД №5536/2017 г.

От събраните по делото доказателства по несъмнен начин се установява, че по време на висящността на производството по ЧНД №13929/2015 г. на СРС, и ВЧНД №5536/2017 г. на СГС ищецът е положил значителни усилия да избегне личното си

участие в производството по делото, включително е възпрепятствал опитите да бъде редовно призован, когато е бил редовно призован не се е явявал, отсъствал е от адреса си при опитите за осъществяване на принудителното му довеждане, не е съдействал доброволно за изготвяне на съдебно-психиатрична експертиза, както и през целия период от 02.06.2016 г. до приключване на производството пред първостепенния съд на 17.08.2017 г. се е укривал, с цел да избегне постановеното изготвяне на съдебно-психиатрична експертиза в стационарни условия. Това процесуално поведение несъмнено е причинило стрес и безпокойство на ищеца, и е ограничило възможностите му за свободно придвижване, но тези ограничения са в пряка причинна връзка със собственото му решение да не участва в производство, в което участието му е задължително, поради което са налице предпоставките на чл.5, ал.1 от ЗОДОВ за недължимост на обезщетение от Държавата за претърпените от ищеца вреди.

Като е достигнал до същите крайни изводи, първостепенния съд е постановил правилно като резултат решение, което следва да се потвърди.

П о Въззивно оспорване (второ) вх. №262360/03.10.2022 г., с характер на въззивна частна жалба срещу постановеното по реда на чл.248 от ГПК Определение №260099//08.09.2022 г. по гр.д.№120/2020 г. на СОС - 5-ти състав:

Съобразно служебното задължение на съда да следи за валидността и допустимостта на обжалвания съдебен акт, съдът намира, че обжалваното определение е постановено от компетентен съд в надлежен състав, в изискуемата писмена форма и е подписано, поради което е валидно. Същото е издадено по допустимо искане по чл.248 от ГПК, направено в срока по чл.248, ал.1 от ГПК, от страна по делото за вменените й с решението разноси на насрещната страна, поради което е допустимо.

Относно правилността му, съдът намира следното:

С Решение №260025/17.05.2022 г. съдът е отхвърлил изцяло предявените обективно съединени искове против тримата ответници – юридически лица, като е осъдил ищеца да заплати на всеки от тях разноси за процесуално представителство, като на осн. чл.10, ал.4 от ЗОДОВ във вр. чл.37 от ЗПП и чл.25, ал.1 и ал.2 от НЗПП, е определил юрисконсултско възнаграждение в размери от по 300 лв. за всеки от ответниците. С обжалваното определение съдът е оставил без уважение искането на ищеца М. М. С. да бъде изменено решението в частта му за разноските, които ищецът е бил осъден да заплати на всеки от ответниците за процесуално представителство пред първоинстанционния съд.

Съдът констатира, че с отговора на исковата молба ответникът Прокуратура на Република България не е заявил претенция за присъждане на разноси за производството, но в последното по делото заседание – на 18.02.2022 г. процесуалния представител на ПРБ юрк. М. е направила изрично искане за присъждане на юрисконсултско възнаграждение, което е протоколирано.

Ответникът Софийски районен съд с отговора на исковата молба /на л.172/ изрично е релевирал искане за присъждане на направените разноси за производството, „в т.ч. за юрисконсултско възнаграждение, съгласно чл.78, ал.8 от ГПК във вр. чл.37, ал.1 от ЗПП“. В производството този ответник е бил представляван от пълномощник – служител с юридическо образование - ръководител сектор „Правно обслужване“ Т. Д.. Искането е поддържано и в Становище вх.№260542/17.02.2022 г., докладвано в о.с.з. на 18.02.2022 г.

Ответникът Софийски градски съд в отговора на исковата молба /на л.184/ е релевирал искане за присъждане на разноси за производството „на осн. чл.10, ал.4 от

ЗОДОВ, включително и при прекратяване на делото“, като към отговора на исковата молба е представен и списък по чл.80 от ГПК, в който са посочени единствено разноски за процесуално представителство в размер на „възнаграждение, определено на осн. чл.10, ал.4 от ЗОДОВ и по реда на НЗПП“. Този ответник е бил представляван в производството от служители с юридическо образование – съдебни помощници С. Р. и Д. Д.. Искането за присъждане на разноски е поддържано от процесуалния представител Р. и в о.с.з. на 18.02.2022 г.

При така установеното по делото, съдът намира, че ответниците са били представлявани в производството от процесуални представители – техни служители с юридическо образование.

Съгласно чл.32, т.3 ГПК, юридическите лица и едноличният търговец могат да осъществяват процесуалното си представителство по пълномощие чрез свой служител - лице, което е с тях в трудово / служебно правоотношение, при условие, че служителят има юридическо образование /правоспособност/, независимо от характера на заеманата от него длъжност - „юрисконсулт" или друга длъжност. Разликата в длъжностите се проявява в това, че задължителна предпоставка за заемане на самата длъжност „юрисконсулт" е наличието на юридическа правоспособност на лицето, каквото изискване е налице и за длъжностите на „съдебен помощник“, както и за длъжността „ръководител сектор „Правно обслужване““. Законодателят приема, че за осъществяването на професионална защита на юридическите лица и едноличните търговци по делата е достатъчно наличието на юридическо образование на упълномощения от тях служител. Според чл.78, ал.8 ГПК, в хипотеза на благоприятен за тях изход на спора, в полза на юридическите лица и еднолични търговци се присъжда възнаграждение в размер, определен от съда, ако те са били защитавани от юрисконсулт, като размерът на присъденото възнаграждение не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на чл. 37 от Закона за правната помощ. Неоснователен и доводът на жалбоподателя, че ответниците не са представили доказателства по делото за направени разноски за процесуално представителство. Юрисконсултите, както и служителите с юридическо образование, работят по трудово или служебно правоотношение към съответните юридически лица и последните им заплащат трудово възнаграждение, а не уговорено за конкретното дело възнаграждение. Размерът на възнаграждението, което получава служителят, и реалното му заплащане касаят само вътрешното правоотношение между него и юридическото лице и са ирелевантни за насрещната страна в процеса при определяне на отговорността за разноските. Поради това, за разлика от общите разпоредби на чл. 78, ал. 1 и ал. 3 от ГПК, които изрично изискват съответните разноски, включително за адвокатско възнаграждение, да са заплатени от страната, специалната разпоредба на чл. 78, ал. 8 от ГПК изисква по делото да е установено единствено, че страната – юридическо лице е била представлявана (защитавана) в съдебното производство от юрисконсулт (или друг неин служител с юридическо образование – чл. 32, т. 3 от ГПК), като не е необходимо, а и не би било възможно, да се представят доказателства за направени разноски за юрисконсултско възнаграждение, което да е заплатено по конкретното дело. Налице е въведена от законодателя фикция, че страната прави по повод на делото разноски в размер на минималното адвокатско възнаграждение, въпреки, че се представлява в процеса от свой служител, на който заплаща заплата, а не възнаграждение за осъществяването на представителство по конкретното дело. При благоприятен за страната изход на спора, свързаната с представителството от юрисконсулт отговорност по чл. 78, ал. 8 ГПК за разноските,

следва да намери приложение по аналогия на закона /чл.46, ал.2 ЗНА/ и в случаите, когато представителството е осъществено не от юрисконсулт, а от друг служител с юридическо образование.

Също съгласно изрично постановеното с разпоредбата на чл. 78, ал. 8 от ГПК, размерът на разноските за юрисконсултско възнаграждение се определя от съда, като този размер не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на чл. 37 от ЗПП. В конкретния случай, определеното от съда юрисконсултско възнаграждение е съобразено по размер с разпоредбата на чл.25, ал.1 и ал.2 от Наредбата за заплащането на правната помощ.

Като е достигнал до същите изводи, първостепенният съд е постановил правилно и законосъобразно определение, което следва да се потвърди.

При този изход от въззивното производство, въззиваемите страни имат право да им бъдат присъдени и разноски за въззивното производство на осн. чл.78, ал.8 от ГПК във вр. чл.78, ал.3 от ГПК. Ответниците Прокуратура на Република България, Софийски градски съд и Софийски районен съд, са претендирали присъждане на юрисконсултско възнаграждение за въззивното производство в депозираните от всеки от тях отговори на въззивната жалба. Същевременно, във въззивното производство същите са представлявани от същите процесуални представители, упълномощени за всички инстанции. Отговорът на въззивната жалба, е депозиран от ПРБ чрез процесуалния представител Ц. М., и същата се е явила в проведеното открито съдебно заседание на 21.11.2022 г. Отговорът на въззивната жалба, подаден от СГС е депозиран чрез пълномощника С. Р., и същата се е явила в проведеното открито съдебно заседание на 21.11.2022 г. Въззиваемата страна Софийски районен съд е депозирал отговор на въззивната жалба чрез пълномощника си – ръководител сектор „Правно обслужване“ Т. Д.. Същата не се е явила в открито съдебно заседание на 21.11.2022 г., но е депозирала писмено становище вх.№24609/18.11.2022 г. Ето защо, съдът намира, че са налице предпоставките за присъждане на юрисконсултско възнаграждение в полза на всеки от въззиваемите, в размер на 300 лв. за всеки от тях, което въззивникът следва да бъде осъден на осн. чл.10, ал.4 от ЗОДОВ да заплати.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение №260025 от 17.05.2022 г., постановено по гр.д. №120 по описа за 2020 г. на Софийски окръжен съд.

ПОТВЪРЖДАВА Определение №260099 от 08.09.2022 г., постановено по реда на чл.248 от ГПК по гр.д.№120 по описа за 2020 г. на Софийски окръжен съд - 5-ти състав.

ОСЪЖДА М. М. С., с ЕГН *****, с адрес: гр. ***, ул.****№ ***, на основание чл.78, ал.8 от ГПК във вр. чл.78, ал.3 от ГПК, да заплати на Прокуратурата на Република България юрисконсултско възнаграждение в размер на 300 лв./триста лева/.

ОСЪЖДА М. М. С., с ЕГН *****, с адрес: гр. ***, ул.****№ ***, на основание чл.78, ал.8 от ГПК във вр. чл.78, ал.3 от ГПК, да заплати на Софийски районен съд, с БУЛСТАТ 831462482, юрисконсултско възнаграждение в размер на 300

лв./триста лева/.

ОСЪЖДА М. М. С., с ЕГН *****, с адрес: гр. ***, ул. "****" № ***, на основание чл.78, ал.8 от ГПК във вр. чл.78, ал.3 от ГПК, да заплати на Софийски градски съд, с БУЛСТАТ 000696532, юрисконсултско възнаграждение в размер на 300 лв./триста лева/.

Решението подлежи на касационно обжалване на основание чл.280, ал.3, т.1 от ГПК, в едномесечен срок от връчването му на страните, с касационна жалба пред Върховния касационен съд, при наличие на предпоставките на чл.280, ал.1 и ал.2 от ГПК.

Решението в частта му с характер на въззивно определение, постановено в производство по чл.248, ал.3 от ГПК, подлежи на касационно обжалване в едноседмичен срок от връчването му на страните, с касационна частна жалба, пред Върховния касационен съд, при наличие на предпоставките на чл.280, ал.1 и ал.2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____